

Státní okresní archiv Rakovník

221212010

Inventář

Archivní pomůcka č. 923

NAD č. 185

Značka archivního souboru: AO Račice

Archiv obce Račice

(1824) 1850-1945 (1949)

Zpracoval: Mgr. Lucie Jedličková

Rakovník 2021

I. Dějiny původce archivního souboru	4
Obecní úřad Račice (obec : Rakovník, Česko : 1850-1945)	4
Račice (obec : Rakovník, Česko)	6
Místní národní výbor Račice (Rakovník, Česko)	6
II. Dějiny archivního souboru	7
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Tematický popis archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	8
Příloha Seznam použitých zkratk	9
Jednotky popisu	10
Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850	10
Obec a její správa	10
Obecní majetek	10
Vrchnostenské záležitosti	10
Berní záležitosti	10
Právní záležitosti	10
Obecní úřad 1850-1945	10
Obec a její správa	10
Všeobecná správní činnost obce	10
Organizace činnosti obecní samosprávy	10
Jednání orgánů obce	11
Obecní zastupitelstvo	11
Správa obecního majetku	11
Evidence obecního majetku	11
Jednotlivé části obecního majetku	11
Obecní pozemky	11
Rozpočtové hospodaření obce	11
Rozpočty a rozpočtové hospodaření	11
Hlavní knihy	11
Pokladní deníky obecního fondu	12
Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek	12
Bezpečnost osob a majetku	12
Stavební záležitosti	12
Působení obce ve veřejném zájmu	12
Chudinství a sociální péče	12
Péče o chudé	12

Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a b...	12
Záležitosti daňové	12
Živnostenské záležitosti	12
Výroba, obchod a služby, cechy, živnostenská spole...	12
Rejstřík korporativní	14
Rejstřík osobní	15

I. Dějiny původce archivního souboru

Obecní úřad Račice (obec : Rakovník, Česko : 1850-1945)

úřad obecní a přenesené státní správy

Užití jména: úřední, od: 1850, do: 1945

Vznik, vznik změnou předchůdce: 1850

předchůdce: Račice (obec : Rakovník, Česko)

Poznámka ke vzniku: vznik na základě Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 ř. z.

Zánik, zánik zrušením/změnou: 5. 5. 1945

nástupce: Místní národní výbor Račice (Rakovník, Česko)

Poznámka k zániku: ústavní dekret prezidenta republiky o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění č. 18/1944 Úředního věstníku československého ze dne 14. 12. 1944

Vztahy:

sídlo: Račice (Rakovník, Česko)

geografická působnost: Račice (Rakovník, Česko)

Dějiny

Obec Račice se nachází na rozhraní okresů Rakovník a Beroun na pravém břehu řeky Berounky, zhruba osm kilometrů jižně od Zbečna. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1556.

Obecní úřad Račice vznikl na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 ř. z., kdy se nejnižší správní jednotkou v zemi staly obce. Další podobu fungování obecní samosprávy ovlivnilo obecní zřízení a volební řád z roku 1864 (č. 7/1864 z. z.) vydané na základě říšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 7/1862 z. z.). Širším orgánem obecní samosprávy se tak stal volený obecní výbor, z jehož středu se následně volilo obecní představenstvo tvořené starostou a alespoň dvěma radními. Působnost obcí se dělila na samostatnou (svobodné volby zástupců, hospodaření s obecním majetkem a přenesenou (všeobecná vnitřní správa, záležitosti vojenské, berní či soudní).

Po vzniku samostatné Československé republiky proběhla další úprava obecní samosprávy prostřednictvím zákonů č. 75/1919 Sb., o řádu volení v obcích (později novelizován zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích) a č. 76/1919 Sb., novela obecního zřízení. Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a dle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu tvořenou starostou a alespoň dvěma radními a dále volilo obecní komise (finanční a letopisecká byly ze zákona povinné).

Po ukončení druhé světové války převzal správu obce místní národní výbor.

Obec spadala mezi lety 1850-1949 do politického okresu Rakovník a soudního okresu Křivoklát.

Račice byly přiřazeny do Zbečna, kam byly i přiškoleny, dokud nebyla v roce 1891 Račicím povolena celoroční expozitura. Roku 1893 vystavěla račická obec svým nákladem školní budovu. 1. 10. 1894 byla obec Račice prohlášena samostatnou školní obcí. V roce 1900 měla račická jednotřídka 54 žáků.

V roce 1843 měla obec Račice 140 obyvatel, v roce 1869 222 a v roce 1900 268. V roce 1920 pak měla obec 208 obyvatel ve 43 domech, v roce 1930 218 obyvatel ve 49 domech.

Ve vsi Račice byly v roce 1932 evidovány tyto živnosti a obchody: hostinec, kovář, 8 rolníků, řezník, 2 obchody se smíšeným zbožím, trafika, truhlář.

Vnitřní struktury korporace

V čele obce stál starosta. Dalšími orgány obce bylo obecní zastupitelstvo a rada. Pracovaly zde komise finanční, stavební, zdravotní a chlebová.

Zjištění starostové obce:

- Alois Rosol
- Antonín Krupička
- Jan Krupička
- Josef Štrougal
- Václav Štrougal
- František Krupička

Funkce korporace

A) Samostatná působnost

1. Vlastní správa obce

- evidence obecních příslušníků, společníků a přespolních, vystavování domovských listů,
- organizace voleb obecního zastupitelstva, sestavování voličských seznamů,
- vedení zápisů ze zasedání obecních orgánů a dalších dokladů organizační povahy,
- právo obcí konat smírčí narovnání stran prostřednictvím volených důvěrníků,

2. Správa obecního majetku a finanční hospodaření obcí

- nabývání, pozbývání, pronájem, evidence a údržba obecního majetku movitého i nemovitého,
- sestavování rozpočtu, hospodaření podle rozpočtových pravidel, vedení účetní agendy,
- zakládání a správa obecních podniků a ústavů

3. Péče o pořádek, bezpečnost a veřejné potřeby obyvatel (místní policie)

- dohled nad vnitřním pořádkem a bezpečností,
- evidence cizinců,
- opatření proti rušení držby majetku, polní a lesní policie,
- stavba, údržba a provoz obecních komunikací a další obecní infrastruktury,
- zásobování potravinami, potravní policie, dozor nad lichvou a černým obchodem,
- boj proti epidemiím a péče o úpravu hygienických poměrů,
- dohled nad čistotou veřejných prostranství a budov a odklizením odpadků,
- dohled nad veřejnými produkcemi, dodržováním nedělního a svátečního klidu,
- dodržování veřejné mravnosti, osvědčování mravů a zachovalosti,
- dohled nad bezpečností staveb a dodržováním stavebních předpisů,
- preventivní opatření proti vzniku požárů,

4. Péče o veřejné ústavy a zařízení

- péče o chudé, potlačení žebroty (chudinské ústavy aj.),
- péče o zajištění škol, vybírání školného
- zřízení a správa obecní knihovny, muzea, ustavení místní osvětové komise.

B) Přenesená působnost

5. Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech

- spolupůsobení při organizaci hnanectví,
- vojenská konskripce,
- vymáhání nedoplatků včetně exekučního řízení,
- podíl na vybírání daně pozemkové, domovní, živnostenské i daně z příjmu a přírážek,
- činnost obecního trestního senátu,
- účast na kolaudaci živnostenských provozoven,
- provádění soupisů hospodářských zvířat,
- povinnost sledovat sociální poměry dětí v pěstounské péči, nemocných a invalidních osob a válečných poškozců,
- organizace veřejných prací, vyplácení podpor a evidenci nezaměstnaných a válečných poškozců,
- spolupůsobení v záležitostech státních starobních podpor, nemocenského a úrazového pojištění,
- spolupůsobení v zásobovací agendě především v systému přidělového hospodářství.

Normy - konstitutivní

Stadionovo prozatímní obecní zřízení č. 170/1849 ř. z. ze dne 17. 3. 1849

Nový říšský obecní zákon č. 18/1862 ř. z. ze dne 5. 3. 1862

Obecní zřízení a volební řád pro Čechy č. 7/1864 z. z. č. ze dne 16. 4. 1864

Zákon č. 76/1919 Sb. ze 7. 2. 1919, novela obecního zřízení

Vládní nařízení č. 4/1945 Sb. ze dne 5. 5. 1945, o volbě a pravomoci národních výborů

Blíže viz Metodický pokyn č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondů typu Archiv obce, s. 135-136,

<https://www.mvcr.cz/soubor/metodicky-pokyn-c-1-2017-k-archivnimu-zpracovani-fondu-typu-archiv-obce.aspx>

Zdroje informací

Státní okresní archiv Rakovník, Archiv obce Račice (1824) 1850-1945 (1949), NAD 185, ref. ozn. 2/1/1/1/1, ukl. č. ukl. 2.

Státní okresní archiv Rakovník, Archiv obce Račice (1824) 1850-1945 (1949), NAD 185,

ref. ozn. 2/1/1/1//2, ukl. č. ukn 3.

Státní okresní archiv Rakovník, Archiv obce Račice (1824) 1850-1945 (1949), NAD 185, ref. ozn. 2/1/1/1//3, ukl. č, ukn 4.

Státní okresní archiv Rakovník, Archiv obce Račice (1824) 1850-1945 (1949), NAD 185, ref. ozn. 2/1/1/1//4, ukl. č. ukn 5.

Státní okresní archiv Rakovník, Archiv obce Račice (1824) 1850-1945 (1949), NAD 185, ref. ozn. 2/1/1/1//5, ukl. č. ukn 6.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. Praha 2006.

Zdeňka Hledíková - Jan Janák - Jan Dobeš, Dějiny správy v českých zemích od počátků států po současnost. Praha 2005.

Václav Kočka, Dějiny Rakovnicka. Rakovník 1936.

Jan Renner, Popis politického a školního okresu rakovnického. Rakovník 1902.

Statistický lexikon obcí v republice československé. Praha 1924.

Statistický lexikon obcí v zemi české. Praha 1934.

Luděk Švorc, Domov s vůní řeky: Račice nad Berouňkou. Obecní úřad Račice nad Berouňkou 2005.

Račice (obec : Rakovník, Česko)

úřad obecní správy s nevyhraněným názvem

Užití jména: úřední

Variantní označení: Račice (obec : Rakovník, Česko : působnost od 1556-1850), užití: uměle vytvořené

Působnost od: 1556

Zánik, zánik zrušením/změnou: 1850

Vztahy:

sídlo: Račice (Rakovník, Česko)

geografická působnost: Račice (Rakovník, Česko)

Místní národní výbor Račice (Rakovník, Česko)

úřad místní lidové správy a přenesené státní správy

Užití jména: úřední

Poznámka: předchůdce: Obecní úřad Račice

Vznik, vznik změnou předchůdce: 5. 5. 1945

Poznámka ke vzniku: Ústavní dekret prezidenta republiky č. 18/1944 Úředního věstníku, o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění

Zánik, zánik zrušením/změnou: 27. 11. 1990

Poznámka k zániku: zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Vztahy:

sídlo: Račice (Rakovník, Česko)

geografická působnost: Račice (Rakovník, Česko)

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

Informace o uložení dokumentů, které dnes tvoří archivní fond Archiv obce Račice, se před jejich převzetím k trvalé úschově do Státního okresního archivu Rakovník nedochovaly. Na základě pramenů a skartačních řízení lze dovodit, že byly spravovány a uchovávány v místě sídla Obecního úřadu v Račicích, později místního národního výboru. Materiály byly do okresního archivu převzaty v roce 1954. Byly uloženy v původním sídle archivu v Petrovické vile čp. 74/2 v Rakovníku. V roce 1960 byl materiál přestěhován do nového sídla archivu na zámku v Petrovicích, v roce 1993 do nově postavené budovy na adrese Plzeňská 2493, Rakovník.

Přímý zdroj akvizice:

Skartační řízení dne 24. 5. 1954, Kniha přírůstků I, č. 20/54.

Skartační řízení dne 5. 6. 1970, Kniha přírůstků II, č. 222/70, čj. 141/9-2/70.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Mezerovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Račice obsahuje archiválie z let 1824-1949 vzniklé z činnosti Obecního úřadu Račice a Místního národního výboru Račice, který pokračoval ve vedení agendy obecního úřadu v úředních knihách. Z důvodu převažujících zápisů obecního úřadu byly uvedené archiválie ponechány v tomto archivním fondu jako posteriora. Před rokem 1850 jsou zařazeny písemnosti předchůdců obecní samosprávy. Archivní fond uspořádala již v roce 1981 Jindřiška Poštová. Na základě generální inventury, provedené v letech 2012-2013, byl materiál ponížen na neuspořádaný. Podle Metodického pokynu Archivní správy Ministerstva vnitra k pořádání fondů typu Archiv obce č. 1/2017, Příloha č. 2, byl fond rozčleněn na tyto série a nižší série:

1/ Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850

1/1 Obec a její správa

1/2 Obecní majetek

1/3 Vrchnostenské záležitosti

1/4 Berní záležitosti

1/5 Právní záležitosti

2/ Obecní úřad 1850-1945

2/1 Obec a její správa

2/1/1 Všeobecná správní činnost obce

2/2 Správa obecního majetku

2/2/1 Evidence obecního majetku

2/2/2 Jednotlivé části obecního majetku

2/2/3 Rozpočtové hospodaření obce

2/3 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek

2/3/1 Bezpečnost osob a majetku

2/3/2 Stavební záležitosti

2/4 Působení obce ve veřejném zájmu

2/4/1 Chudinství a sociální péče

2/5 Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech

2/5/1 Záležitosti daňové

2/5/2 Živnostenské záležitosti

Archivní pomůcka byla zpracována prostřednictvím softwarové aplikace ELZA (Elektronické zpracování archiválií).

Po uspořádání obsahuje fond 11 úředních knih a 1 karton spisů, celkem 0,22 bm archiválií. Při vnitřní skartaci byl vyřazen obalový materiál a mapa bez určení identifikace katastrálního území. Bylo vyřazeno celkem 0,14 bm materiálu. Vnitřní skartace byla provedena 4. 6. 2021, čj. SOAA-RA/3316/2021.

Budoucí přírůstky:

Neočekávají se.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Fyzický stav je dobrý.

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání:

Státní okresní archiv Rakovník, Místní národní výbor Račice 1945-1989, NAD 186.
Státní okresní archiv Rakovník, Místní školní rada Zbečno 1883-1913, NAD 418.
Státní okresní archiv Rakovník, Obecná škola Zbečno 1875-1958, NAD 1641.
Státní okresní archiv Rakovník, Farní úřad římskokatolický Zbečno 1669-1953, NAD 1416.

Pravidla zpracování:

Fond byl pořádán podle Metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu "Archiv obce" (čj. MV-35224-1/AS-2017). Archivní popis vychází ze Základních pravidel pro zpracování archiválií, Praha 2015.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

Archivní fond Archiv obce Račice poskytuje mezerovité informace k hospodářskému, politickému a správnímu vývoji obce.

Z hlediska badatelského využití jsou významné zejména knihy zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, dochované z let 1885-1948.

Představu o majetku obce a jejím hospodaření získáme jednak díky parcelnímu protokolu z roku 1840, jednak díky dochovaným účetním knihám z let 1937-1949.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Prameny a literatura:

viz Zdroje informací

Zpracovatel jednotky popisu: Jedličková, Lucie, Mgr. (1974)

Datum popisu: říjen 2020

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AS	archivní správa
bm	běžný metr
čj.	číslo jednací
ELZA	elektronické zpracování archiválií
kar	karton
MNV	místní národní výbor
MV	ministerstvo vnitra
NAD	Národní archivní dědictví
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOKA	státní okresní archiv
ukn	úřední kniha
z. z.	zemský zákoník

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
	221212010/185	1	
	Archiv obce Račice čeština, němčina počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: ukn 11, kar 1		
1	1	2	
	Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850		
2	1/1	3	
	Obec a její správa		
3	1/1//1	4	kar 1
	Protokol o přísaze rychtáře		1831
2	1/2	5	
	Obecní majetek		
3	1/2//1	6	kar 1
	Škody po povodních		1845
3	1/2//2	7	kar 1
	Obecní kovárna		1827
3	1/2//3	8	kar 1
	Obecní pořádnost: schvalování obecního hospodaření		1835-1836
2	1/3	9	
	Vrchnostenské záležitosti		
3	1/3//1	10	kar 1
	Hospodářské výkazy		1845
3	1/3//2	11	kar 1
	Zdravotní záležitosti: očkování		1824-1830
2	1/4	12	
	Berní záležitosti		
3	1/4//1	13	ukn 1
	Parcelní protokol <i>Protokol dílců pozemků obce Račice</i> čeština, němčina; originál; Rozměry: šířka 220 mm, výška 365 mm, hloubka 6 mm Množství: 20 fol.; Vazba: papírová		1840
2	1/5	14	
	Právní záležitosti		
3	1/5//1	15	kar 1
	Povolení k ženitbě/svatbě		1824
1	2	16	
	Obecní úřad 1850-1945		
2	2/1	17	
	Obec a její správa		
3	2/1/1	18	
	Všeobecná správní činnost obce		
4	2/1/1/1	19	

Organizace činnosti obecní samosprávy

5	2/1/1/1/1	20	
Jednání orgánů obce			
6	2/1/1/1/1/1	21	
Obecní zastupitelstvo			
7	2/1/1/1/1/1/1	22	ukn 2
	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	8. 2. 1885 - 18. 11. 1902	
7	2/1/1/1/1/1/2	23	ukn 3
	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	14. 2. 1903 - 18. 11. 1919	
7	2/1/1/1/1/1/3	24	ukn 4
	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	25. 1. 1920 - 10. 6. 1933	
7	2/1/1/1/1/1/4	25	ukn 5
	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	10. 6. 1933 - 14. 2. 1943	
7	2/1/1/1/1/1/5	26	ukn 6
	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	19. 4. 1943 - 10. 9. 1949	
2	2/2	27	
Správa obecního majetku			
3	2/2/1	28	
Evidence obecního majetku			
4	2/2/1/1	29	kar 1
	Revize obecních, chudých a školních účtů	1919	
3	2/2/2	30	
Jednotlivé části obecního majetku			
4	2/2/2/1	31	
Obecní pozemky			
5	2/2/2/1/1	32	kar 1
	Pronájem obecních pozemků	1903	
5	2/2/2/1/2	33	kar 1
	Dražby	1904	
3	2/2/3	34	
Rozpočtové hospodaření obce			
4	2/2/3/1	35	
Rozpočty a rozpočtové hospodaření			
5	2/2/3/1/1	36	
Hlavní knihy			
6	2/2/3/1/1/1	37	ukn 7
	Hlavní kniha	1937-1940	
6	2/2/3/1/1/2	38	ukn 8
	Hlavní kniha	1940-1941	
6	2/2/3/1/1/3	39	ukn 9

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	Hlavní kniha		1942-1943
6	2/2/3/1/1//4	40	ukn 10
	Hlavní kniha		1944
5	2/2/3/1/2	41	
	Pokladní deníky obecního fondu		
6	2/2/3/1/2//1	42	ukn 11
	Pokladní deník		1940-1949
2	2/3	43	
	Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek		
3	2/3/1	44	
	Bezpečnost osob a majetku		
4	2/3/1//1	45	kar 1
	Taneční zábavy		1903
3	2/3/2	46	
	Stavební záležitosti		
4	2/3/2//1	47	kar 1
	Koupě a prodeje pozemků		1914-1915
4	2/3/2//2	48	kar 1
	Evidence domů a staveb		1855
4	2/3/2//3	49	kar 1
	Obytné stavby		1853-1854
2	2/4	50	
	Působení obce ve veřejném zájmu		
3	2/4/1	51	
	Chudinství a sociální péče		
4	2/4/1/1	52	
	Péče o chudé		
5	2/4/1/1//1	53	kar 1
	Vysvědčení chudoby		1868
2	2/5	54	
	Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech		
3	2/5/1	55	
	Záležitosti daňové		
4	2/5/1//1	56	kar 1
	Daně z řemesla		1867
3	2/5/2	57	
	Živnostenské záležitosti		
4	2/5/2/1	58	
	Výroba, obchod a služby, cechy, živnostenská společenstva a živnosti		

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
5	2/5/2/1//1 Převozník	59	kar 1 1861

Rejstřík korporativní

Místní národní výbor Račice (Rakovník, Česko)	1
Obecní úřad Račice (obec : Rakovník, Česko : 1850-1945)	1
Račice (obec : Rakovník, Česko)	1

Rejstřík osobní

Jedličková, Lucie, Mgr. (1974)

1

Název archivní pomůcky: Archiv obce Račice

Značka archivního souboru: AO Račice

Časové rozmezí archivní pomůcky: (1824) 1850-1945 (1949)

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: 12 (ukn 11, kar 1)

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 59

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,22 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 18. června 2021

Zpracovatel archivního souboru: Mgr. Lucie Jedličková

Archivní pomůcku sestavil: Mgr. Lucie Jedličková

Počet stran archivní pomůcky: 16

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Renata Mayerová, vedoucí oddělení, pod čj.

SOAA/92/2021, dne 18. 6. 2021